

สภาพการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ไกรวรรณ สาข่อฟ้า^{1*} วินิรณี ทศนะเทพ¹ และ โกวิท วัชรินทรางกูร¹

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

*E-mail 6004260211008@bru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ใช้วิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, งานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

State for the Development of Academic Leadership of School Administrators
Under the Secondary Education Service Area Office 32

Kraiwan Sachofa^{1*} Winiranee Tassanatep¹ and Kovit Vajarintaragoon¹

¹ Educational Administration Program Faculty of Education Buriram Rajabhat University

*Corresponding Author; email: 6004260211008@bru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to study and compare teachers' opinion toward state for the development of academic leadership of school administrators under Secondary Educational Service Area Office 32 distinguish by working experience and school size. The samples consisted of 354 teachers. The instrument used in this study was a questionnaire with reliability value of .97. The data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by using t-test and one-way ANOVA analysis of variance and multiple comparison test (Scheffe's Method). The research results revealed that: 1) state for the development of academic leadership of school administrators, according to the opinion of teachers in overall, was at a high level. 2) The comparison of state for the development of academic leadership of school administrators according to the opinion of teachers classified by working experience and school size, in overall and each aspect was found statically significant differences at the .05 level.

Keywords: leadership, academic, school administrators

1. บทนำ

การศึกษาเป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมในอนาคตถูกกำหนดโดยทักษะและความรู้ที่ต้องการในปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างและเตรียมเยาวชนของชาติเพื่อเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงทักษะจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 การศึกษานับได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสม และมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังคนของประเทศ ถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557: 1)

การจัดการศึกษาของทุกประเทศทั่วโลก ล้วนมีเป้าหมายสำคัญ คือ คุณภาพการศึกษาของผู้เรียน เช่นเดียวกับประเทศไทย เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพเท่านั้น ที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันบนเวทีโลกได้ในยุคโลกาภิวัตน์ ดังจะเห็นได้จากการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะรัฐมนตรีแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มีจุดประสงค์เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ให้ได้มาตรฐานสากล และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ในรูปแบบที่หลากหลาย ต่อยอดองค์ความรู้สู่นวัตกรรมและโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและเสวกศึกษา, 2555: 43 - 44) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ได้แก่ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และชุมชน โดยต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 62) สถานศึกษามีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จะเห็นว่าคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ และการที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ในการบริหารและจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพนั้น พิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการจึงนับเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษานั้น จะมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับภาระงานของฝ่ายวิชาการของแต่ละโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย งานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดส่งเสริมด้านวิชาการรวมถึงงานด้านการวัดและประเมินผล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิชาการ ได้แก่ ขั้ววางแผนงาน ขั้วจัดการและดำเนินการ และขั้วส่งเสริมและติดตามผล ทั้งนี้ในการดำเนินงานจะต้องยึดหลัก การบริหารงาน คือหลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553: 7) อย่างไรก็ตาม การที่ดำเนินงานใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ หรือมีสภาวะผู้นำ ดังที่ วันทนา เมืองจันทร์ (2556: 9) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพความมีภาวะผู้นำ ของผู้นำจะนำไปสู่การพัฒนาและการสร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลง ของสิ่งแวดล้อมยอมรับกันว่าความสำเร็จเหล่านั้น เกิดจากผู้นำในหน่วยงานแทบทั้งสิ้น และแม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบันว่า ภาวะผู้นำจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่าง ในการปฏิบัติงานขององค์การ แต่ปัจจุบันภาวะผู้นำกำลังเป็นสิ่งที่ขาดแคลนมากในเกือบทุกองค์การ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาก็เช่นกัน เป็นสิ่งที่ควรพัฒนา ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำ โดยยึดหลักการจากความเชื่อที่ว่า ศักยภาพภาวะผู้นำไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่สามารถสร้างและพัฒนาได้ในตัวบุคคลทุกคน ถ้ามีความตั้งใจจริง ภาวะผู้นำสร้างให้เกิดขึ้นได้สามารถเรียนรู้ได้ผู้บริหารจะต้องมีความตั้งใจ ผูกพันลงทุนด้วยเวลาและพลังในการเรียนรู้ ที่จะเป็นผู้นำ เพื่อเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลผู้บริหารทุกระดับจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ของผู้นำอย่างสม่ำเสมอ ทักษะของนักวิชาการตะวันตก และนักวิชาการไทยสมัยใหม่ได้เสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำไว้เป็นแนวทางที่น่าสนใจ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การบริหาร การปฏิบัติการเรียนรู้จากห้องเรียนและนอกห้องเรียน และการกำหนดมาตรฐานการบริหารตนเองจากการปฏิบัติงานบริหาร (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2559: 11) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการกำกับทิศติดตามการสอนของครู และจะต้องใช้ภาวะผู้นำให้เกิดประโยชน์ และ

เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ เป็นผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมาย และโครงสร้างสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร รวมทั้งพัฒนาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ผู้บริหารจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำเนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาของชาติ ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ และมีลักษณะเฉพาะหลายประการ ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนให้มากขึ้น และประการสำคัญผู้บริหารโรงเรียนควรต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อดำเนินการ ให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน โดยต้องปรับปรุงพันธกิจของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เป้าประสงค์ของโรงเรียน ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ส่วนที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน คือ การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน กล่าวได้ว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนสนใจการเรียนการสอนในห้องเรียน ความมีประสิทธิภาพของการทำงานของครู และความสำเร็จของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน (Leithwood, 2006) ซึ่งสอดคล้องกับที่ เบลสและเบลส (Blasé & Blasé, 1999: 53) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงบทบาทที่ผสมผสานงานหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน ได้แก่ การกำหนดการปรับแต่ง การสื่อสารเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน การนิเทศ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาด้านการสอน การประสานงานด้านหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร และการประเมินความก้าวหน้าเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่นเดียวกับฮอปกิน (Hopkins, 2001: 114) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียนจากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารโรงเรียน เพราะถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะส่งผลให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงยอมรับศรัทธาและร่วมมือปฏิบัติงานตามภารกิจจนบรรลุผลตามเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 อันจะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน

3.2 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 แตกต่างกัน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2562
จำนวน 4,021 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Margan; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542: 148 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน ตามขนาดของสถานศึกษาสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก

4.2 เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาทางเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการทดสอบ t -test ถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ มีค่าอำนาจจำแนกสูง ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.30 – 56.29 แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.97

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ทั้ง 66 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 354 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

5. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านองค์ความรู้	4.42	0.38	มาก	3
2. ด้านภาระหน้าที่	4.46	0.36	มาก	2
3. ด้านทักษะ	4.50	0.41	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.42	0.38	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะ ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา คือ ด้านภาระหน้าที่ ($\bar{X} = 4.46$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านองค์ความรู้ ($\bar{X} = 4.42$)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านองค์ความรู้	4.25	0.33	4.56	0.37	8.19*
2. ด้านภาระหน้าที่	4.29	0.31	4.57	0.35	7.83*

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
3. ด้านทักษะ	4.36	0.40	4.59	0.39	5.35*
รวมเฉลี่ย	4.30	0.31	4.57	0.35	7.57*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาด ใหญ่พิเศษ		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านองค์ความรู้	4.40	0.40	4.33	0.36	4.84	0.09	4.36	0.38	21.98*
2. ด้านภาระหน้าที่	4.44	0.37	4.37	0.33	4.84	0.13	4.42	0.35	21.84*
3. ด้านทักษะ	4.50	0.42	4.40	0.40	4.86	0.12	4.46	0.41	15.10*
รวมเฉลี่ย	4.45	0.37	4.37	0.33	4.85	0.10	4.42	0.36	22.19*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ใช้วิธีการของเซฟเฟ

ตาราง 4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านองค์ความรู้ ด้านภาระหน้าที่ และด้านทักษะ เป็นรายคู่

ตัวแปร	ขนาดโรงเรียน	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาด ใหญ่พิเศษ	
ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	4.45	4.37	4.85	4.42	
	ขนาดเล็ก	4.45	-	0.08	0.40**	0.03
	ขนาดกลาง	4.37	-	-	0.48**	0.05
	ขนาดใหญ่	4.85	-	-	-	0.43**
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.41	-	-	-	-
ด้านองค์ความรู้	\bar{X}	4.40	4.33	4.84	4.36	
	ขนาดเล็ก	4.40	-	0.07	0.44**	0.04
	ขนาดกลาง	4.33	-	-	0.51**	0.03
	ขนาดใหญ่	4.84	-	-	-	0.48**
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.36	-	-	-	-

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ตัวแปร	ขนาดโรงเรียน	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ	
ด้านภาระหน้าที่	\bar{X}	4.44	4.37	4.84	4.42	
	ขนาดเล็ก	4.44	-	0.07	0.40**	0.02
	ขนาดกลาง	4.37	-	-	0.47**	0.05
	ขนาดใหญ่	4.84	-	-	-	0.42**
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.42	-	-	-	-
ด้านทักษะ	\bar{X}	4.50	4.40	4.86	4.46	
	ขนาดเล็ก	4.50	-	0.10	0.36**	0.04
	ขนาดกลาง	4.40	-	-	0.46**	0.06
	ขนาดใหญ่	4.86	-	-	-	0.40**
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.46	-	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.4 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เมื่อจำแนกเป็นรายคู่ พบว่า ทั้งขนาดโรงเรียน ด้านองค์ความรู้ ด้านภาระหน้าที่ และด้านทักษะ โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านทักษะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านภาระหน้าที่ ส่วนด้านองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

6.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 อภิปรายผลได้ดังนี้

7.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มียุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล และส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีทักษะการตัดสินใจร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รอบด้าน อีกทั้งในหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา จึงจัดฝึกการอบรมให้กับผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การจูงใจ การสนับสนุนและส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียนเป็นผู้ประสานงาน ควบคุมงานด้านวิชาการ พัฒนาสภาพการทำงานของครู และสร้างบรรยากาศผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รอบด้าน อีกทั้งในหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา จึงจัดฝึกการอบรมให้กับผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการพัฒนางานด้าน

วิชาการ การวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การจูงใจ การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียนเป็นผู้ประสานงาน ควบคุมงานด้านวิชาการ พัฒนาสภาพการทำงานของครู และสร้างบรรยากาศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทรทรงกรด (2558: 77 – 80) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ส่วนด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับสุดท้าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวุฒิ ศักดิ์ (2557: 101 – 104) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย คือ การบริหารเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู และการประสานการใช้หลักสูตร

7.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่าจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง เนื่องจากได้รับการอบรมพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถด้านการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จึงสนับสนุนให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรมทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำความรู้ความสามารถ มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรวุฒิ ศักดิ์ (2557: 101 – 104) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุขฤทัย จันทรทรงกรด (2558: 77 – 80) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติงานของครูมีความแตกต่างกันทางกายภาพไม่ว่าจะเป็นขนาดโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากรภายในโรงเรียนที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดการปฏิบัติงานของครูแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านองค์ความรู้ ด้านภาระหน้าที่ และด้านทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรวุฒิ ศักดิ์ (2557: 101 – 104) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีภาวะผู้นำวิชาการสูงกว่าบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านองค์ความรู้ ควรมีการพัฒนาการสอนโดยจัดให้มีประสิทธิผลให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอน มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
2. ด้านภาระหน้าที่ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรโดยการพัฒนาครูมีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน
3. ด้านทักษะ ควรมีการพัฒนาทักษะการวิจัยและประเมินผล โดยการประเมินผลและให้ครูนำผลการประเมินนั้นไปพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นก่อนจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมการวิจัยและประเมินผลส่งเสริมให้ครูได้ทำผลงานการวิจัย

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. ควรศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอื่น ๆ ต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. บุรีรัมย์: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี
- วันทนา เมืองจันทร์. (2556). บทบาทของนักบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา. *ราชาวิทยารสย์*. 9(5): 10-15
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2559). ประสิทธิภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา : คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารวิชาการ* 5 .(1) :7-8.
- สราวุฒิ ศักดิ์. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Blasé, J., & Blasé, J. (1999 a). Principals' instructional leadership and teacher development: Teachers' perspectives, *Educational Administration Quarterly*. 35(3): 349-378.
- Glickman, C. D. (2007). *Super vision and instructional leadership: A developmental approach*. (7th ed.). Boston: Pearson.
- Hopkins, D. (2001). *A teacher's guide to classroom research*. Buckingham: Open University Press.
- Leithwood, K. (2006). *A review of the research: Educational leadership. The laboratory for student success at the temple university center for research in human development and education*. Retrieved from <http://www.temple.edu/lss>.